אין מוציאין. הוצאה שלא לצורך דלא אישתרי לכתחילה ביו"ט טפי מבשבת אלא אוכל נפש. והך דמשילין ב"ה: **טלטול מי שמעא להו.** דמשוי יו"ט לשבת: **טלטול לאו לורך הוצאה.** בתמיה. הלכך אי מזלזלת בטלטול מזלזלת בהוצאה: **להא דרבא.** דאמר לורך מקומו כלורך גופו: **מר.** פוסו"ר: **שלא יגנב.** דומיא דמחמה לגל ואסור בדבר שמלאכתו לאיסור: **שופא.** (ב) מצודה: **לאו למימרא כו'.** למה לי לפרושי בהדיא דליתיב עלה לאו משום לממרא דהאי דשרי לטלטולי משום לצורך גופו הוא: **שקילו שופא מקמיה להנא.** דיתוב על מקומה קאמר ולורך מקומה הוא דהוה: **מחמה לגל הוה.** במקום הרע לה היתה ואי לאו דפריש בהדיא ליתיב עלה מאן דחזי סבר דמחמה לגל שרי ולמקומה לא היה לריך דלימא שיבב במקומה: **בי סדיוסא.** כריס של לבד שקורין פילטר"א: **בי שמשי.** בחמה: **אמר ליה שרי.** רבא לטעמיה דאמר [ע"א] דבר שמלאכתו להיתר אף מחמה לגל מותר: **אית לי אחריני.** איני לריך לגופו: **דרבה סבירא לך.** דאמר מחמה לגל אסור. והלכה כרבא דאמר דבר שמלאכתו להיתר שרי לגמרי ודבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו ומקומו מותר מחמה לגל ושלא יגנב אסור: **מכבדות.** אישקוד"א שמכבדים בהן את השולחן: **של מילתא.** (ג) בגדים לכבד שולחן שמלאכתו להיתר: **של אמרה.** כעין שלנו לכבד את הבית דאסור משום אשווי גומות דמודה רבי שמעון[ג] בספיק ריסיה ולא ימות: **לצורך גופו.** למלאכת היתר: **אלא מחמה לגל בהא לימא רבי אלעזר אף של אמרה.** דבר שמלאכתו לאיסור ליכא מאן דשרי מחמה לגל: **וכן אמר רבי אלעזר.** של מילתא מותר של תמרה אסור מחמה לגל: **מתני' מעין מלאכה.** שוס מלאכה ואפי' אינה מעין הראשונה: **לצוק לתוכה מקפה.** עבה דומיא דעיסה מעורבת במים: **גמ' הואיל ומוכנין על גבי אציון.** כשקדם היום: **מסיקין בכלים.** ביו"ט שהרי ראוין לטלטול ויטלטלם ויתנם לתוך האור: **ואין מסיקין בשברי כלים.** דהוו להו מוקצין ולא חזו לטלטול: **עלים בעלמא נינהו.** דהא מאתמול להסקה קיימי: **וקפני אין מסיקין.** ולא אמרינן מוכנין היו אגב אציון אלא אמרינן נולד נינהו ואסירי: **מר סבר מוכן הוא.** כיון דראוי לשוס מלאכה. ומר סבר נולד הוה דמאתמול לאו להאי מלאכה הוה קאי הלכך מעין מלאכתו בעינן: **הא רבי יהודה.** מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים דאית ליה מוקצה ונולד כלים לאו מוקצה נינהו שבריס נולד נינהו: **והא.** דתני מסיקין בשניהם: **רבי שמעון.** דלית ליה מוקצה ולית ליה נולד: **והא.** דתניא אף בכלים אין מסיקין: **רבי נחמיה היא.** דאמר אין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו המיוחד לו והאי לאו מיוחד הוא לו דלאו להסקה קאי: **דאייתור.** שהכלים בניינו ויתותר ומהשתא לא קיימי לבנין אלא לישב עליהם ותורת כלי עליהם: **שרגינהו.** אי סדרן זו על זו ודאי אקצינהו לצורך בנין אחר: **בחלר.** דשכיחי בה כלים שהחרס הזה ראוי להם לכיסוי ותורת כלי עליו: **אבל לא בכרמלית.** אפי' בתוך ד' אמות דלא שכיחי ביה מאני ולא חזי לכסויי: **אפילו בכרמלית.** הואיל ולאו רה"ר הוא שכיחי דאזלי ויתבי התם וחזי לכסות בו רוק: **ורבא אמר אף ברה"ר.** כיון דבחלר כלי הוא בעלמא נמי לא פקע שם כלי מייה: **בריפקא.** שם רה"ר: **איתווסאי מסאניה טינא.** נתלכלך מנעלו בטיט: **כפר ליה.** מקנחו: **אמר רבא לא מספייה דלא גמירי.** מה אסור מה מותר: **אלא מיגמר נמי מגמרי.** מלמדין שיבוש שבידם לאחרים: **לדידי.** לקינוח ואע"ג דלא שכיח הרי שם כלי עליו בחלר: **שנהלפפה.** החבית: (ג) **מגופה.** של חבית שנתכתתה החבית: **היא.** המגופה: **ושבריה.** של חבית ניטלין בשבת דאזיל כלי והוי מכה בפטיש: **ואם זרק.** מגופה זו לאשפה בטלה מתורת כלי: **זרקיה לגלימיה.** בשבת לאשפה ה"ג דאסור לטלטולי מבעוד

הא רבי נחמיה. דסבירא ליה דאין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו הרגיל בחול כדמפרש בפרק במה מדליקין (לעיל דף לו.) והאי נמי אין רגיל בחול לשרוף אותו: **ורבא אמר אפילו ברה"ר.** ובהני דנשברו בע"ש קאמר דאי בנשברו בשבת האמר בפרק נוטל (לקמן דף קמב:) דרבא אית ליה מוקלה וכל שכן גולד: אם

[ו] אין מוציאין את הקטן ואת הלולב ואת ספר תורה לרה"ר ובית הלל [א]מתירין אימר דשמעת להו לבית שמאי הוצאה טלטול מי שמעת להו [ב]וטלטול [ג]גופיה לאו משום הוצאה היא: ואף רב סבר לה להא דרבא דאמר רב [ב]מר שלא יגנב זהו טלטול שלא לצורך ואסור טעמא שלא יגנב אבל לצורך גופו ולצורך מקומו מותר איני והא רב כהנא איקלע לבי רב ואמר אייתו ליה שותא לכהנא ליתיב עליה לאו למימרא דדבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו אין לצורך מקומו לא הכי אמר להו שקולו שותא מקמי כהנא ואי בעית אימא התם מחמה לצל הוה רב מרי בר רחל הוה ליה ההיא בי סדיותא בשמשא אתא לקמיה דרבא אמר ליה מהו לטלטולינהו אמר ליה שרי אית לי אחרינא חזו לאורחין אית לי נמי לאורחים אמר ליה גלית אדעתיך [ד]דכרבה סבירא לך [ה]לכולי עלמא שרי לדידך אסיר אמר רבי אבא אמר רבי חייא בר אשי [ו]אמר רב מכבדות של מילתא מותר לטלטלן בשבת אבל של תמרה לא רבי אלעזר אומר אף של תמרה במאי עסקינן אילימא לצורך גופו ולצורך מקומו בהא לימא רב של תמרה לא והא רב כרבא סבירא ליה אלא מחמה לצל בהא לימא ר' אלעזר אף של תמרה [א] לעולם מחמה לצל אימא וכן אמר רבי אלעזר: **מתני'** [ז]כל הכלים הניטלין בשבת שבריהן ניטלין עמהן ובלבד שיהו עושין מעין מלאכה שברי עריבה לכסות בהן את פי החבית שברי זכוכית לכסות בהן את פי הפך רבי יהודה אומר בלבד שיהו עושין מעין מלאכתן שברי עריבה לצוק לתוכן מקפה ושל זכוכית לצוק לתוכן שמן: **גמ'** אמר רב יהודה אמר שמואל מחלוקת שנשברו מערב שבת דמר סבר מעין מלאכתן אין מעין מלאכה אחרת לא ומר סבר אפילו מעין מלאכה אחרת אבל נשברו בשבת דברי הכל מותרין הואיל ומוכנין על גבי אביהן מותר מותיב רב זוטראי [ח]מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים דנשברו אימת אילימא דנשברו מערב יום טוב עצים בעלמא נינהו אלא לאו ביום טוב וקתני מסיקין בכלים ואין מסיקים בשברי כלים אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב יהודה אמר שמואל מחלוקת שנשברו בשבת דמר סבר מוכן הוא ומר סבר נולד הוא אבל מערב שבת דברי הכל מותרין הואיל והוכנו למלאכה מבעוד יום תני חדא מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים ותניא אידך [ט]כשם שמסיקין בכלים כך מסיקין בשברי כלים ותניא אידך אין מסיקין לא בכלים ולא בשברי כלים הא רבי יהודה הא רבי שמעון הא רבי נחמיה [י]אמר רב נחמן [יא]הני ליבני דאישתיור מבניינא שרי לטלטולינהו דחזו למיזגא עלייהו שרגינהו ודאי אקצינהו אמר רב נחמן אמר שמואל [יב]חרס קטנה מותר לטלטל בחצר אבל בכרמלית לא ורב נחמן דידיה אמר אפילו בכרמלית אבל ברה"ר לא ורבא אמר [יג]אפילו ברה"ר ואזדא רבא לטעמיה דרבא הוה קאזיל בריתקא דמחוזא אתווסאי מסאניה טינא אתא שמעיה שקל חספא וקא מכפר ליה רמו ביה רבנן קלא אמר לא מיסתייא דלא גמירי מיגמר נמי מגמרי אילו בחצר הואי מי לא הוה חזיא לכסויי ביה מנא הכא נמי חזיא לדידי אמר רב יהודה אמר שמואל מגופת חבית שנכתתה [יד] מותר לטלטל בשבת תניא נמי הכי[טו] מגופה שנכתתה היא ושבריה מותר לטלטלה בשבת ולא [יז]יספות ממנה שבר לכסות בה את הכלי ולסמוך בה כרעי המטה ואם זרקה באשפה אסור מתקיף לה רב פפא אלא מעתה זריק ליה לגלימיה ה"נ דאסור [יח]אלא אמר רב פפא אם

ומהשתא לא קיימי לבנין אלא לישב עליהם ותורת כלי עליהם: **שרגינהו.** אי סדרן זו על זו ודאי אקצינהו לצורך בנין אחר: **בחלר.** דשכיחי בה כלים שהחרס הזה ראוי להם לכיסוי ותורת כלי עליו: **אבל לא בכרמלית.** אפי' בתוך ד' אמות דלא שכיחי ביה מאני ולא חזי לכסויי: **אפילו בכרמלית.** הואיל ולאו רה"ר הוא שכיחי דאזלי ויתבי התם וחזי לכסות בו רוק: **ורבא אמר אף ברה"ר.** כיון דבחלר כלי הוא בעלמא נמי לא פקע שם כלי מייה: **איתווסאי מסאניה טינא.** נתלכלך מנעלו בטיט: **כפר ליה.** מקנחו: **אמר רבא לא מספייה דלא גמירי.** מה אסור מה מותר: **אלא מיגמר נמי מגמרי.** מלמדין שיבוש שבידם לאחרים: **לדידי.** לקינוח ואע"ג דלא שכיח הרי שם כלי עליו בחלר: **שנהלפפה.** החבית: (ג) **מגופה.** של חבית שנתכתתה החבית: **היא.** המגופה: **ושבריה.** של חבית ניטלין בשבת דאזיל כלי והוי מכה בפטיש: **ואם זרק.** מגופה זו לאשפה בטלה מתורת כלי: **זרקיה לגלימיה.** בשבת לאשפה ה"ג דאסור לטלטולי מבעוד

כו א מיי' פ"ח מהלכות יו"ט הלכה ד סמג לאוין עה טוש"ע או"ח סימן תקיא סעיף ח:

כו ב מיי' פכ"ה מהלכו' שבת הלכה ג סמג לאוין סז טוש"ע או"ח סימן שח סעיף ג:

כח ג מיי' פכ"ו שם הלכה ב סמג שם טוש"ע שם סעיף מט:

כט ד מיי' פכ"ה מהלכ' שבת הלכה יב סמג שם טוש"ע או"ח סימן שח סעיף ו:

ל ה מיי' פכ"ו שם הלכה ב טוש"ע או"ח סימן שח סעיף יז:

לא ו ז ח מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ז:

הגהות הגר"א

[א] גמ' לעולם מחמה לגל. נ"ב נ"י הגהותים וכ"א כנ"ל סבירא ליה דדבר שאין מתכוין מותר:

מוסף רש"י

אין מוציאין את הקטן. כלי מילי דלאו לורך אמילה (ביצה יב.) דלא הותרה הוצאה שלא לצורך וגבי טלטול שלא לצורך נמי גזרינן ואפילו גבי הפסד ממון, ולב"ה דאמר הוצאה שלא לצורך מותרת מה"מ, בטלטול נמי לא גזור רבנן (שם לז.). **וטלטול גופיה לאו משום הוצאה היא.** תמילא הוצאה ע"י טלטול היא וכל מה שנוטל אינו אלא משום הוצאה, והאי דלא גזרו על טלטול כלים ואוכלים, משום שלא יוכל לעמוד בהן לבטל עונג שבת ושמחת יו"ט (שם). **שבריהן ניטלין עמהן.** ואפילו בשתכתו היום בשבת (חולין יד:). **ובלבד שיהו עושין מעין מלאכה.** שתהא תורת כלי עליהם (שם) כלומר אע"פ שאין ראויה למלאכה ממש אלא לכסוי בעלמא (שם). מעין מלאכתן. הראשונה (שם). מקפה. תבשיל עב, דהייגו מעין עיסה (שם). מסיקין בכלים. דבני טלטול נמי ניהו ומטלטלינן נמי להסיקן (ביצה לב. ולעיל כח:). **ואין מסיקין בשברי כלים.** שנשברו בו ביום, דהוו להו נולד (לעיל כח: ולקמן קמג.) דהשתא לא מזי לטלטול, ואי משום דחזו להסקה, אתמול לא להכי קיימא (ביצה לב.). **כך מסיקין בשברי כלים.** דלית להו מוקלה (שם). **לא בכלים.** דאין ניטלין אלא לצורך תשמישן, וכ"ש בשברי כלים דנולד הוא (שם). **דאישתיור מבנינא.** שנשתיירו לו לאחר שנגמר בניין (ביצה לא:).

רבינו חננאל

וזה שאמר רב שקולו שיתא מקמי כהנא, פי' שיתא, שריתא, והיא קורה כדמתרגמינן בצל קורתי, בטלל שירותי. וי"א חבילה. וי"א רשת, כדכתיב ויפרשו עליו גרים בשחתם נתפש, ושיתא היא שחתא. פי' מכבדת, מטאטה שמכבדין הבית בהן. **הנהו בי סדווותא,** פי' כסתות, והוא כגון כרים וכסתות. **מתני' כל הכלים הניטלין בשבת שבריהן ניטלין [עמהן] ובלבד שהיו עושין מעין מלאכה וכו'.** ר' יהודה אומר ובלבד שיהו עושין מעין מלאכתן כו'. **פי' מקפה,** מרק. **בא** רב יהודה משמיה דשמואל להעמיד מחלוקת ר' יהודה ות"ק כשנשברו מע"ש. ולא עמד אלא כשנשברו בשבת, דת"ק סבר מוכן הוא, ור' יהודה סבר מעין מלאכה אחרת כנולד הוא כדמפרש בגמרא דהכל שוחטין. אבל מע"ש דברי הכל מותרין ואפילו לר' יהודה, הואיל והוכנו למלאכה אחרת מבעוד יום ואינו כנולד בשבת. וקי"ל כרבנן וכלישנא בתרא דשמואל, בין נשברו בשבת בין נשברו מע"ש, מעין מלאכה סגיא. **תני** חדא מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים. פרוש בקעת, שברי עצים שמסיקין בהן כדכתיב ויבקע עצי עולה. ותניא אידך כשם שמסיקין בכלים כך מסיקין בשברי כלים, ותניא אידך אין מסיקין לא בכלים ולא בשברי כלים. לא קשיא הא כדי יין. **והא** דאמר רב נחמן אמר שמואל לעניין ליבני דאישתיור מבניינא שרגינהו אקצינהו, אפילו לר' שמעון, דהני כגרוגרות וכצמוקים דמו דאית ליה מוקצה. **וזה** שאמר חרס קטנה מותר לטלטלה בחצר הואיל וראוי לכסות בו כלי שבחצר, אבל בכרמלית שאין בו כלי לא. ורב נחמן סבר כיון שהמוציא מרשות היחיד לכרמלית או המכניס אינו חייב, דזמנין דעייל ליה לחצר וחזי ליה. ורבא סבר אפילו ברה"ר חזי לכפורי ביה טינא ושרי לטלטולי כטעמיה. **וזה** שאמר רב יהודה אמר שמואל מגופת חבית שנתכתתה מותר לטלטלה. פי' מגופה, כסוי שסותם פי החבית מלשון יגיפו הדלתות. [ולא יספות], פי' לא יחתוך הוא, כדתנן סופת באבטיח. ותניא נמי הכי כולן פשוטות הן. **אתווסאי** מסאני טינא, [פי'] ניטנפו מנעליהן בטיט.

ג) ביצה יב. ד) [ביצה לז. ה) ע"ש ובפרש"י שם], ו) ס"ל אמו טלטול לאו לורך הוצאה היא, ז) [גי' הרי"ף והרמ"ם דלכאורה], ח) [ע"ז מח:], ט) מולין יד:, י) [לעיל מח: כט. לקמן קמג. ביצה לב., יא) ביצה לב. שם, יב) ביצה לח:, יג) [תוספ' פרי"ן], יד) [ערוך בערך ספת פי' לא יחתוך. פי' אחר לא יחבר], טו) [לעיל עה.],

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר שמואל מגופת חבית שנכתתה היא ושבריה מותר וכו' מגופת חבית שנכתתה: (ב) רש"י ד"ה שומא מלוהה. ע"כ וכן פי' בעל המאור על ההוא שומא דהוו מנגו עלה בי תרי דפ' הגחל ומתכיל דף קיז אבל הכא פי' כמו שריתא דהייגו קורה כמו ההוא שריתא דבי ר' פדת דפ' המולח תפילין דף קב ע"א: (ג) ד"ה של מילתא של בגדים הס"ד ואח"כ מ"ה מותר לכבד בהן השלחן: (ד) ד"ה שנתכתתה החבית (מגופה וכו' החבית) תא"מ וכ"ב ס"א אין זה: (ה) ד"ה לא יספות לא יתקן להסיר:

לעזי רש"י

פושו"ר [פושוי"ר]. מכוש.
פילטר"א [פילטרי"ש]. לבד.
אישקוב"א [אישקובי"ש]. מטאטא.

רב נסים גאון

הא ר' יהודה והא ר' שמעון והא ר' נחמיה. דברי ר' יהודה ור"ש בפרק במה מדליקין (דף כט) אמר רב יהודה אמר רב מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים דברי ר' יהודה ור' שמעון מחיר. ודברי ר' נחמיה הן שנאמרו כן במשנה ר' נחמיה אומר אין ניטלין אלא לצורך, וכמו שתירץ רבא דאמר ואתא ר' נחמיה למימר אפילו דבר שמלאכתו להיתר לצורך גופו ולצורך מקומו אין אבל מחמה לצל לא. ובתוספתא [פס"ו] ר' נחמיה אומר אפילו טליתו ואפילו תרווד אין ניטלין אלא לצורך. בברייתא שנאמר בה אין מסיקין לא בכלים ולא בשברי כלים הן דברי ר' נחמיה. ובמס' יו"ט בפרק המביא כדי יין [דף לב] הזכירו עוד זה הדבר ואמרו תרי תנאי ואליבא דר' נחמיה. כלומר קצת התנאים סוברין כי ר' (יהודה) [נחמיה] שאני ליה בין שבות שבת לשבות יום טוב.

רבינו חננאל (המשך)

ר' יהודה הא ר"ש הא ר' נחמיה. הא דתני אין מסיקין בשברי כלים, ר' יהודה דמתניתין היא דחשיב שברי כלים בנולד. והא דתני מסיקין בזה ובזה, ר"ש היא דלית ליה מוקצה, ומיפרשא בגמרא דבמה מדליקין. והא דתני אין מסיקין לא בזה ולא בזה, ר' נחמיה היא דאמר אין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו. ומפרש במסכת יו"ט פרק המביא

אם זרקה מבעוד יום לאשפה אסורה אמר בר המדורי אמר שמואל א קרומיות של מחצלת מותר לטלטלם בשבת מ"ט אמר רבא בר המדורי אסברא לי מחצלת גופא למאי חזיא לכסויי ביה עפרא הני נמי חזיין לכסויי בהו טינופת א"ר זירא אמר רב ב שירי פרוזמיות אסור לטלטלן בשבת ג אמר אביי ד במטלניות שאין בהן ג' על ג' דלא חזיין לא לעניים ולא לעשירים: ת"ר ה שבירי תנור ישן הרי הן ככל הכלים הניטלין בחצר דברי ר"מ ר' יהודה אומר אין ניטלין העיד ר' יוסי משום ר"א בן יעקב על שברי תנור ישן שניטלין בשבת ועל ו כיסויו שאינו צריך בית יד במאי קמיפלגי אמר אביי בעושין מעין מלאכה ואין עושין מעין מלאכתן קמיפלגי ואזדא ר' יהודה לטעמיה ור"מ לטעמיה מתקיף לה רבא אי הכי אדמיפלגי בשברי תנור ליפלגו בשברי כלים בעלמא אלא אמר רבא בשברי דהאי תנור קמיפלגי דתנן ז נתנו על פי הבור או על פי הדות ונתן שם אבן רבי יהודה אומר אם מסיק מלמטה והוא נסוק מלמעלה טמא ואם לאו טהור וחכמים אומרים הואיל והוסק מ"מ טמא ובמאי קמיפלגי בהאי קרא ח תנור וכירים יותץ טמאים הם וטמאים יהיו לכם רבי יהודה סבר מחוסר נתיצה טמא שאין מחוסר נתיצה טהור ורבנן סברי טמאים יהיו לכם מ"מ ורבנן נמי הכתיב יותץ ההוא לאידך גיסא דסלקא דעתך אמינא כיון דחבריה בארעא כגופא דארעא דמי קמ"ל ואידך נמי הכתיב טמאים יהיו לכם ההיא כדרב יהודה אמר שמואל דאמר רב יהודה אמר שמואל מחלוקת בהיסק ראשון אבל בהיסק שני אפילו תלוי בצואר גמל אמר עולא והיסק ראשון לרבנן אפילו תלוי בצואר גמל מתקיף לה רב אשי אי הכי אדמיפלגי בשברי תנור ליפלגו בתנור גופה השתא תנור גופה לרבי יהודה לא הוי מנא שבריו מיבעיא אלא אמר רב אשי לעולם כדאמרן מעיקרא ובעושה מעשה טפקא ורבי מאיר לדבריו דרבי יהודה קאמר לדידי אפילו בעושין מעין מלאכה אלא לדידך אודי לי מיהא דכהאי גוונא מלאכתו הוא ורבי יהודה לא דמי התם הסקו מבפנים הכא הסקו מבחוץ התם מעומד הכא לאו מעומד: העיד ר' יוסי משום רבי אליעזר בן יעקב על שברי תנור ישן שניטלין בשבת ועל כיסויו שאינו צריך בית יד: אמר רבינא כמאן מטלטלינן האידנא כיסוי דתנורי דמתא מחסיא דאין להם בית אחיזה כמאן כר"א בן יעקב: **מתני'** י האבן שבקירויה אם ממלאין בה ואינה נופלת ממלאין בה ואם לאו אין ממלאין בה

זמורה

מבעוד יום. גלי דעתיה מאתמול דלאו מנא הוא: **קרומיות של מחצלת.** שנפרדו מן מחצלת ישנה: **כר המדורי אסברא לי.** כר המדורי פירש לי טעמו של דבר: **לכסות בה עפרא.** העומד לכסות בו לוחה. מ"ג שלא יעלה האבק: **שירי פרוזמיות.** טליתות כדאמר בסוכה (דף יח.) רמא תכילתא בפירזמא דאינשי ביתיה: **תנור ישן.** שכבר הוסק וחרסיו קשים וחזו למלאכה: **הרי הן ככל הכלים.** לקמיה מפרש פלוגתייהו וטעמייהו: **ועל כיסויו.** של תנור שאינו צריך בית יד דבלאו בית אחיזה מטלטלין ליה ופלוגתא היא במתניתין ד דאיכא למ"ד בעינן בית אחיזה: **מעין מלאכה.** כגון לכסות בהן פי חבית: **ואין עושין מעין מלאכתן.** לאפות: **ואזדא ר"מ לטעמיה.** דאמר במתני' לא בעינן מעין מלאכתן: **דהאי תנור.** העשוי כעין זה ששנו במשנה זו שאני מביא לך שלא נתקן כל צרכו מתחילתו ונשבר קמיפלגי: **נתנו על פי הבור.** תנורים שלהם עשוין כקדירות גדולות ואין להן שולים ומושיבו לארץ ומדביק טיט סביבותיו לעשותו עב שיחזיק חומו והיא קרויה טפילה והיא מגעת לארץ ומתוך כך הבל שלו קיים. ואם נתנו על פי הבור או על פי הדות שהיא כעין בור אלא שהבור בחפירה והדות בבנין ונתן שם אבן בינו לבין דופן הבור לדוחקו שלא יפול ויהא עומד באויר: **רבי יהודה אומר.** אם דופנותיו למעלה קרובים לדופני הבור שלא הוצרך לתת בינתיים אלא אבן דקה ואין אויר ניכר בין דופני התנור לדופני הבור שיעבב את היסק התנור אלא יועילו לו דופני הבור להחזיק את חומו ושוליו קרובים לשולי הבור שאם מסיקין אותו מלמטה שעושין האור בבור והתנור ניסוק (ה) מלמעלה בתוכו מאור דרך שוליו או שהתנור בתוך חלל הבור באויר והיסק עולה סביב דופנותיו וניסוק כגון שקצר מלמטה ורחב מלמעלה או הבור רחב מלמטה ופיו קצר טמא: **ואם לאו.** אלא נסוק כשאר תנורים מתוכן טהור כדמפרש טעמא דבעינן מחוסר נתיצה שיהא קרוב להיות מחובר וכי אינו קרוב לארץ אין לך תנור נתון מזה ואין לך לקייס בו תנור וכירים יותץ דנתיצה לא שייכא אלא בבנין מחובר וכשאין מחובר אינה שייכא ביה: **טמאים הם וטמאים יהיו לכם.** דכפל ביה קרא רבויא הוא שאע"פ שאינו מתוקן כל צרכו: **הואיל גיסא.** האי יותץ לאו לגמורי קולא אתא ולמימר דאי ליכא לקיומי ביה נתיצה כגון זה שאינו בנוי ומחובר וממילא הוא נתון דליהוי טהור דהדר תנא ביה קרא וטמאים יהיו לכם לרבויי אלא לגמורי חומרא אתא דלא תימא כל התנורים העשוים כהלכתן ומחוברים לארץ הרי הן כשאר בתים וכקרקע דמי הואיל וחברן ולא לקבל טומאה קמ"ל יותץ דאע"ג דשייכא ביה נתיצה כלומר דמחובר הוא טמא וכ"ש ו דמחוסר נתיצה: **בהיסק ראשון.** שלא הוסק מעולם והיסק ראשון שנחלקו בו דההוא משוי ליה כלי כדתנן במס' כלים (פ"ה מ"ח) איזהו גמר מלאכתו משיסיקנו לאפות בו סופגנין בההיא פליג ר' יהודה ואמר דאינו ראוי ליעשות כלי: **אבל בהיסק שני.** שמתחלה נעשה כשאר תנורים מחובר לארץ או לאבן עב והוסק שם ונעשה כלי וסוף נטלו משם ונתנו על פי הבור וכאן נטמא מודה ר' יהודה דאיתרבאי מוטמאים יהיו לכם: **ואפילו תנור בלואר גמל.** אא"כ חלקו כדין טהרת תנור שצריך לשבור אף את חרסו ואינו נטהר בנטילתו שלם ממקומו: **אמר עולא היסק ראשון לרבנן.** דאמרי מרידוי דקרא ואע"ג דאין הבל שלו מתקייס יפה מקבל טומאה לא תימא נתנו ע"פ הבור דוקא אלא אפילו תלאו בלואר גמל והוסק שם היסק ראשון טמא: **מתקיף לה רב אשי.** אדרבא דאוקי פלוגתא דטלטול שברי תנור ישן לעניל בשברים דכי האי תנור ו' יהודה לאו מנא הוא: **כדאמרן מעיקרא.** בעושין מעין מלאכה ולא מעין מלאכתן ושברי תנור מעליא קאמר. ודקשיא לך אמאי נקט תנור ליפלוג בשברי כלי בהאי איצטריכא ליה ובעושין קצת מעין מלאכה אפייה כגון מעשה טפקא רעפים שקורין טובל"ש שמסיקין אותם ואופין בהן כך שברים אלו רחבים ומיהו אין להן תוך להסיקם מבפנים אלא מבחוץ כרעפים. ולאו משום דבעי רבי מאיר מעין מלאכתן אלא משום דרבי יהודה נקט לה: **ור"מ לדבריו דר' יהודה.** נקט תנור וקאמר לדידי אפילו עושין מעין מלאכה כדאמר במתניתין: **מעומד.** בתנור אופין מעומד שהפת דבוקה בדופני התנור ועומדת ואינה מוטלת בשכיבה ע"ג שוליו כרעפים שהן שוכבות על רחבן: **כיסוי דתנורי דמתא מחסיא.** כיסוי תנור של אותו מקום לא היה להן בית אחיזה. תנור מפני שפיו למעלה יש לו כסוי שלא יצא הבל שלו לאחר שהדביק בו הפת מכסהו: **מתני' האבן שבקירויה.** לעת יבישה חלולה וממלאין בה מים ומתוך שהיא קלה אינה שוקעת אלא צפה ונותנין בה אבן להכבידה: **אם ממלאין בה ואינה נופלת.** שקשורה יפה לפי הקירויה שויא כלי: **ואם לאו.** הרי היא כשאר אבנים ואין מטלטל את הקירויה דשויא בסיס לאבן שנושאתה:

זמורה

מסורת הש"ס

א) [עי' תוספות לקמן קכז: ד"ה כיון וכו'], ב) [סוכה טז.], ג) [תוספ' פע"ו], ד) כלים פ"ה מ"ז, ה) [לקמן קכז:], ו) כתוס' יו"ט פכ"ה דכלים משנה ו העתיק לשון רש"י וכ"ש שאינו ממוסר נמילה וכ"ל], ז) [דף קכז:],

תורה אור השלם

1 וְכֹל אֲשֶׁר יִפֹּל מִנִּבְלָתָם עָלָיו יִטְמָא תַּנּוּר וְכִירַיִם יֻתָּץ טְמֵאִים הֵם וְטְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם: ויקרא יא לה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ר' יהודה וכו' והסנור ניסוק בתוכו מלמעלה לאור: (ב) ד"ה מתקיף וכו' מאי תנור הס"ד ואמ"כ מ"ה בתנור גופיה:

רבינו חננאל

פי' קרומיות, שירי מחצלאות שבלו. וזה שאמר ר' זירא אמר רב שירי פרוזמיות אסור לטלטלן בשבת. פרוזמיות פירושו טליתות, כדאמרינן התם רב יהודה רמי תכלתא בפרוזמא דאינשי ביתיה, פי' תלא ציצית בטלית של אשתו, ופשוטה היא. ת"ר שברי תנור ישן, ס"א שירי תנור ישן, הרי הן ככל הכלים וניטלין בחצר דברי ר' מאיר, ר' יהודה אומר אין ניטלין. העיד ר' יוסי וכו'. דאמרינן במאי קא מיפלגי, בעושין מלאכה ואין עושין מעין מלאכתן. וז"מ לטעמיה דהוא ת"ק דמתניתין (וקיי"ל) [דקיי"ל] סתם משנה ר"מ דשרי אע"פ שאין עושין מעין מלאכתן. ור' יהודה לטעמיה דאסר ולא קא שרי אלא בעושין מעין מלאכתן. ואתקף עליה רבא ולא מצא פירוק. **ואוקים רבא פלוגתייהו דשברין דהאי תנור.** דכיון דתנינן בפרק המביא כדי יין ת"ר תנור וכירים חדשים הריהן ככל הכלים הניטלין בחצר אבל אין סכין אותן שמן וכו', הוצרכו להודיע כי תנור חדש הראוי לאפות בו ניטל בחצר ושבריו כיוצא בו. ומצאנו חלוקה בתנור חדש לענין טומאה והאומר, אינו מקבל טומאה סבר הרי הוא ככלי אדמה שאינן מקבלין טומאה, והאומר מקבל טומאה סבר הואיל ויתכן לאפות בו כלי גמור הוא ושבריו כיוצא בו, והואיל וככלים חשובין ניטלין. ופירשו חלוקתם לענין טומאה וה"ה לטלטול, דתנן נתנו ע"פ הבור או ע"פ הדות, ונתן שם אבן, ר' יהודה אומר אם מסיק מלמטה והוא ניסוק מלמעלה טמא, ואם לאו טהור. וחכ"א הואיל והוסק מ"מ טמא. וכך פירושו, תנור שנתנו ע"פ הבור או ע"פ הדות ונתן שם אבן בפי הבור או בפי הדות, סבר ר' יהודה אם מסיק מלמטה בבור או בדות וניסק מלמעלה, התנור הרי הוא כבנוי בקרקע וגמרה מלאכתו ונעשה כלי לאפות בו ומקבל טומאה. ואם לאו, לא נגמרה מלאכתו וחשוב הוא כקדירה שלא (בפת') [נעשת לתת] לה פת או לתת לתוכה תבשיל, שאין דרך התנור לאפות בו והוא תלוי. וחכ"א כיון שנתן בפי הבור אבן ויכול להסיקו על האבן הרי הוא יכול לאפות בו, והיא כלי לקבל טומאה. **וחלוקתן בזה** להכבידה נותנין בתוכה אבן מהודקת [בדפנותיה] שלא תהיה מתנדנדת וממלאין בה מים מן הבורות, וזהו פי' האבן שבקרויה.

עין משפט נר מצוה

לב א מיי' פכ"ו מהל' שבת הלכה ו טור ש"ע או"ח סימן שח סעיף יב:
לג ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף יג:
לד ג מיי' שם הל' יד:
לה ד מיי' פכ"ה מהל' שבת הלכה יג טור ש"ע או"ח סימן שח סעיף יז:
לו ה מיי' פט"ו מהלכות כלים הלכה ח:
לז ו מיי' פכ"ה מהלכות שבת הלכה יח טוש"ע או"ח סימן שט סעיף ב:

לעזי רש"י

טובל"ש [טיול"ש]. רעפים.

מוסף תוספות

א. [אלא] משום דאורחייהו דכלים להיות מצויים בחצר. תוס' הל"ש. ב. דמתני'. תוס' הל"ש. ג. ומפ' בגמ'. תוס' הל"ש. ד. כגון תנור. תוס' הל"ש. ה. ניחא לי' כראב"י אע"ג דליתיה במתני'. תוס' הל"ש.

רב נסים גאון

דתנן נתנו על פי הבור או על פי הדות וכו'. זו המשנה במס' כלים בפרק ה' תנור שנתן בו עפר עד חציו מעפר ולמטה מטמא במגע, מעפר ולמעלה מטמא באויר. נתנו על פי הבור או על הדות וכו'. ועיקר זה הוא מה שנאמר בתורת כהנים, [אי] מה כלי חרש בשמו אף תנור בשמו, תנור שלא הוסק [תנור] שמו, ת"ל אך, מאימתי מקבל טומאה משיסיקנו כדי לאפות בו סופגנין. יותץ טמאים הם, את שיש לו נתיצה יש לו טומאה ואת שאין לו נתיצה אין לו טומאה.

רבינו חננאל (המשך)

הפסוק תנור וכירים יותץ, ר' יהודה סבר מדאמר קרא יותץ מכלל שצריך להיות בנוי ואם [לאו] אינו כלי, ורבנן סברי טמאים מ"מ ואפילו אינו בנוי. **תוספתא,** ומודה ר' יהודה בתנור שנתנו ע"פ הבור או ע"פ הדות ונתן שם אבן ומירחו בטיט מן הצדדים שהוא טמא, וחכ"א בין כך ובין כך טמא. ועל זו הדרך סוגיא דהא שמעתא. **ואתקיף לה** רב אשי לרבא על זה שאמר, ולא מצא פירוק. והעמיד רב אשי דברי אביי וחיזק דבריו ולא כטעמו, אלא העמיד חלוקתם בשברי תנור שאופין עליהם מעשה טפקא, ופירושו שנותנין זה השבר ע"ג אבנים ומסיקין אש מלמטה ומרתיחין אותן השברין ומדביקין הפת מלמעלה. קיי"ל כר' אליעזר ור"מ, דהא רבינא פירש דמטלטלינן כיסוי דתנורי כר' אליעזר. **מתני' האבן שבקירויא כו'.** פי' מביאין קרא יבישה ומוציאין בני מעיה ועושה אותה חללה, ועושין אותה כגון [נ"א: כמין] זרנוקא לדלות בה מים מן הבור, והיא קלה ואינה שוקעת במים, אלא היא צפה על פני המים ואין יכולין למלאות בה מים, וכשרוצין

קכה: כל הכלים פרק שבעה עשר שבת

לח א מיי' פכ"ה מהל' שבת הלכה יז סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שז סעיף כב וסימן שט סעיף ד:
לט ב מיי' שם הל' כא סמג שם טור שו"ע או"ח סימן שח סעיף כא:
מ ג מיי' פכ"ג מהלכות שבת הלכה ז:
מא ד ה מיי' פכ"ב מהל' שבת הלכה כז סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שטו סעיף ח:
מב ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:

מוסף תוספות

א. [ן]הו"ל למימר בנדבך של אבנים דבישיבה לחודה יהיו מוכנים בלא שום מעשה. תוס' כלש"ם. ב. משמע שאם היה שמואל אוסר לטלטל כרב לא הוה קשה מידי דהיכי שרי למיעבד הכי. תוס' עיוניפן מה. ד"ה פקק. ג. פי' דבדופן ג' אסור ובדופן ד' מותר משום דסוכה של מצוה היא דסגי לה בג' מחיצות, דאלמא אף בדופן שייך אהל ארעי. ריטב"א. ד. טלטול או להכשיר הסוכה. תוס' כלש"ם.

רב נסים גאון

אי הכי קא משתמש במחובר למטה מגג. מכלל כי מה שיהיה מדבר המחובר לקרקע קרוב מהארץ פחות מג' טפחים מותר להשתמש בו ואין איסור משום שבות [רק] מה שהוא גבוה מן הארץ ג' טפחים. וחמצא עיקר זה במשנה במס' עירובין בפרק המוצא תפילין [דף צט] אילן שהוא מיסך על הארץ אם אין נופו גבוה מן הארץ ג' טפחים לא ישב עליהן. ודבר זה אין בו חלוקה, אבל חלקו רבא ורב ששת בשרשי אילן הבאים מלמעלה מג' לתוך ג'. ובפ' בכל מערבין [שם דף לג] תניא נתנו באילן בתוך ג' מותר לטלטל.
כליך פרק כל הכלים

רבינו חננאל

וזה שאמר רבי צאו ולמדום עשו להן לימודים, יש מי שאומר עיינו בהן, כלומר לימוד בלא מעשה. וי"א לימודים, כגון זה ששנינו במסכת משקין, ר' יהודה אומר עושה לו לימודים בשביל שלא יחמיץ, והן כיסויין עצים ועליהם טיט שרוצים מעשים. וראיתן הא דגרסינן בבמה טומנין תני רבה בר רב הונא קמי דרב חריות של דקל שגרדום לעצים ונמלך עליהם לישיבה צריך לקשר, רשב"ג אומר אין צריך לקשר, ואמרינן מאן תנא דפליג עליה דרשב"ג, ר' חנניה בן עקביא היא, שהלך למקום אחד ומצא חריות של דקל שגררום לעצים וכו'. מתני' **זמורה שהיא קשורה בטפיח כו'.** גמרא: כגון [נ"א: כעין] אמיר והיא זמורה של כרם ארוכה כמו חבל, וטפיח הוא כלי [פי' (ב)דלי. ואמרה המשנה אם זמורה זו היתה קשורה בזה הכלי, ממלאין בה בשבת שעשאה מאתמול במקום חבל ועשה בה מעשה. ואם לאו, אסור לחשב עליו בשבת להיותו בחבל. ואמרינן לימא מתניתין דלא כרשב"ג. דהא רשב"ג אומר בחריות שגרדן לעצים ונמלך עליהן לישיבה אין צריך לקשר. ופירק רב ששת זמורה זו מחוברת באביה, כלומר מחוברת בקרקע, ואם לא קשרה מאתמול לא ביטלה, ואינה דומה לחריות של דקל שהן גרודין. ואקשינן אי הכי היכי

ואזדו לטעמייהו. תימה היכי הוה רבי אסי לטעמיה אדרבה פליגי דהכא קאמר ר' אסי נעשה כיסוי לחבית בהנחה גרידא בלא שום מעשה וגבי נדבך אמר ר' אסי ואפשפוש אמר להן דהיינו מעשה שהצריכן רבי[א] ועוד קשה גבי נדבך קאמר דסגי בשפשוף ולקמן גבי כיסוי כלים א"ר אסי א"ר יוחנן והוא שיש בהם תורת כלי ויש לומר דכיסוי חבית סגי לה בהנחה שדרכו לעשותו כל דהו דלא בעי תיקון ומעשה גמור כשאר כיסוי כלים ונדבך של אבן מסותת ומרודע לבנין סגי להו בשפשוף שאין צריך עוד תיקון ומ"מ הוי ר' אסי לטעמיה דכי היכי דמיקל רבי אסי גבי נדבך ה"נ הכא והא דקאמר ר' אסי בפרק במה טומנין (לעיל דף נ.) חריות של דקל יש בו אע"פ שלא קשר התם רב אשי[ו] גרסינן אי נמי לאוין הם ליישיבה טפי מאבנים: **הכל מודים שאין עושין אהל עראי בתחלה.** פי' בקונ' דלא אסיר אהל אלא למעלה בגג אבל בדפנות לא כדמוכח בעובדא דשמואל בכל גגות (עירובין דף לד.) דאיתמר חצר כותל שנפרצה רב אמר אין מטלטלין אלא בד' אמות ושמואל אמר זה מטלטל עד עיקר המחילה וזה מטלטל עד עיקר המחילה והא דרב לאו בפירוש איתמר אלא מכללא דשמואל הוה יתיב בההוא חצר נפל גוזלא דציי ביי אמר להו שמואל שקולו גלימא גגודי ליה אהדרינהו רב לאפיה כו' ושמואל למה ליה למיעבד הכי האמר זה מטלטל עד עיקר המחילה כו' שמואל למיעבתא בעלמא הוא דעבד[ב] אלמא משמע דאהל דדפנות שרי למיעבד הכי ורב שהיה מקפיד לאו משום עשיית אהל דשרי כדפרישית אלא הוה קפיד אמאי דהוו מטלטלין גלימא ד' אמות בחצר וקשה דע"כ שייך איסור אהל אפילו בדפנות כדאיתא בעירובין בפרק מי שהוציאוהו (דף מד. וסס) גבי עשיית דופן סוכה דפריך התם והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן הכל מודים שאין עושין אהל עראי בתחילה ומשני הא בדופן שלישית והא בדופן רביעית[ג] אלא נראה לר"ת דשפיר שייך בדפנות אהל היכא דמחילה מועלת להיתר[ד] ולהכי בדופן שלישית דהויא ממילא ומכשר ליה לסוכה חשיב עשיית אהל בתחלה אבל דופן רביעית אינה אלא תוספת בעלמא הואיל וכבר הסוכה היתה כשרה ועיקר פלוגתין דר"א ורבנן איתא באהל כבעשיית דופן דפקק החלון משמע בחלון שבכותל דאי בגג מיירי הוה ליה למימר אדרבה כמו שגינו משילין פירות דרך ארובה (בילה דף לה:) ומיהו באהל שבגג נמי פליגי כדמוכח לקמן בפרק תולין (דף קלז:) דמייתי הך גבי תליית משמרת שהיא כעין גג וכן משמע בפרק בתרא דעירובין (דף קב.) דאמר הגהו דיכרי דהוו בי רב הונא ביממא בעו טולא ובליליא בעו אוירא אתא לקמייה דרב אמר ליה כרוך בודיא ושייר בה טפח דלמחר הוא מוסיף על אהל עראי ומותר ומשמע דהיינו נמי תוספת אהל עראי דפליגי רבי אליעזר ורבנן ועובדא דשמואל דכל הלכך במחשבה סגי: **שאין עושין אהל עראי.** לפרוס מחצלת על ד' מחילות או על ד' קונדסים להיות לו לאהל מן החמה. ודוקא גג אבל מחילה לאו אהל הוא ושרי לפורסה לצניעות כדאמרי' בעירובין (ד' לד.) בעובדא דשמואל. ופקק החלון דמתני' [ט] משום דבנין קבוע הוא ומיחזי כמוסיף על הבנין: **להוסיף.** כגון שהיה מחצלת פרוסה עליהן וכרוכה ונשאר בה אויר ולמחר פושטה דומיא דפקק דמוסיף בעלמא הוא: בין

זמורה שהיא קשורה בטפיח ממלאין בה בשבת [ח]פקק החלון ר"א אומר בזמן שהוא קשור ותלוי פוקקין בו ואם לאו אין פוקקין בו וחכ"א בין כך ובין כך פוקקין בו: **גמ'** [ט]תנן התם אבן שעל פי החבית מטה על צידה והיא נופלת אמר רבה א"ר אמי א"ר יוחנן [י]א"לא שנו אלא בשוכח אבל במניח נעשה בסים לדבר האסור ורב יוסף א"ר אסי א"ר יוחנן לא שנו אלא בשוכח אבל במניח נעשה כיסוי להחבית אמר רבה [יא]מותבינן אשמעתין האבן שבקירויה אם ממלאין בה ואינה נופלת ממלאין בה ולא היא התם כיון דהדקה שויא דופן אמר רב יוסף ומותבינן אשמעתין אם לאו אין ממלאין בה ולא היא התם כיון דלא הדקה בבטולי בטלה במאי קמיפלגי מר סבר בעינן מעשה ומר סבר לא בעינן מעשה ואזדו לטעמייהו דכי אתא רב דימי א"ר חנינא ואמרי לה א"ר זירא א"ר חנינא פעם אחת הלך רבי למקום אחד ומצא נדבך של אבנים ואמר לתלמידיו צאו וחשבו כדי שנשב עליהן למחר ולא הצריכן רבי למעשה ור' יוחנן אמר הצריכן רבי למעשה מאי אמר להו [יב]רבי אמי אמר צאו ולמדום אמר להו רבי אסי אמר צאו ושפשפום אמר להו איתמר ר' יוסי בן שאול אמר סואר של קורות הוה ור' יוחנן בן שאול אמר גשוש של ספינה הוה מ"ד גשוש כ"ש סואר ומ"ד סואר אבל גשוש קפיד עליה: זמורה שהיא קשורה כו': [יג]קשורה אין לא קשורה לא לימא מתניתין דלא כרשב"ג דתניא [יד]חריות של דקל שגדרן לעצים ונמלך עליהן לישיבה צריך לקשור רבן שמעון בן גמליאל אומר אין צריך לקשור אמר רב ששת אפי' תימא רשב"ג הכא במאי עסקינן במחוברת באביה אי הכי קא משתמש במחובר לקרקע למטה מג' רב אשי אמר [טו]אפי' תימא בתלושה גזירה שמא יקטום: פקק החלון כו': [טז]אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן [יז]הכל מודים שאין עושין אהל עראי בתחלה ביו"ט וא"צ לומר בשבת לא נחלקו אלא להוסיף שר"א אומר אין מוסיפין ביו"ט וא"צ לומר בשבת [יח]וחכ"א מוסיפין בשבת וא"צ לומר ביו"ט: וחכ"א בין כך ובין כך פוקקין בו: מאי בין כך ובין כך אמר ר' אבא אמר רב כהנא בין

מזלג שרשוי לתלות בה טפיח ומלגלגות וחיישב עליה: **שגדרן לעליים.** שחתכן להיסק: **צריך לקשור.** מע"ש: **נאכיה.** בגפן: **והא קא משמש במחובר.** ואפילו קשורה מבעוד יום ליתסר: **למטה מג'.** סמוך לקרקע וכגון לשאוב מן המעין שאינו עמוק. ומותר להשתמש באילן למטה מג' כדאמרי' בפרק בתרא דעירובין (דף צט:) היו שרשיו גבוהין מן הארץ ג' לא ישב עליהם: **גזירה שמא יקטום.** שמא למחר תהיה לו ארוכה ויקטמנה ממתן שהיא רכה ונוחה לקטום ונמצא עושה כלי וחייב משום מכה בפטיש אבל בחריות ליישיבה ליכא למיגזר הכי

דכרי דהוו לרב הונא דביממא בעו טולא ובליליא בעו אוירא, ואמר ליה רב כרוך בודיא ושייר בה טפח ולמחר פרסיה עליהן, מוסיף על אהל(י) עראי הוא ושפיר דמי. **וחכ"א בין כך ובין כך פוקקין בו.** ומיבעיא לן מאי בין כך ובין כך, אמר רבה בר כהנא

מוסף רש"י

פקק החלון. כגון אריזת הגג (לקמן קלז:). **בזמן שהוא קשור ותלוי.** שם כל שעה (סוכה כז:). **פוקקין בו.** כיון דממוקן ועומד לכך אין זה לא כונה ולא מוסיף, **ואם לאו אין פוקקין בו.** דמוסיף הוא על סתימת אהל (שם) דדמי לבונה שמוסיף על סתימת הבית ואע"פ שאריעי הוא שהרי יחזור ויפתחנו (עדרובין מד.). **מטה על צדה והיא נופלת.** מטה חבית על צדה אם צריך לימול מן היין והאבן נופלת ולא יטלנה בידיס (לקמן קמב:). **אלא בשוכח.** ששכח האבן עליה בין המשקות ולא מדעת, **אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור.** ואסור להטותה שלא תפול האבן (שם). **מותבינן אשמעתין.** יש לי להשיב על דברי (קדושין נ:) אשמועת עצמו (גיטין לח:) אדיליה גופיה קא מותיב (מנחות מט.). **חריות של דקל.** ענפים קשים כעין משהוקצו שדרלות של לולבין ונפלו עלין שלהן קרי להן חריות (לעיל נ:). **שגדרן.** כל לקיטת תמרים קרי גדילה (שם). **צריך לקשור.** לקשרם יחד מבעוד יום לחומיה שלישיבה עומדים ואם לא קשרם יחד אסור לטלטלן למחר, דלא הוי יחוד במחשבה (שם). **הכל מודים.** ר"מ ומחלוקתו שנחלקו בתוספת אהל ערעי גבי פקק חלון, דאיכא למ"ד פוקקין בו ואע"ג דמוסיף על אהל ערעי הוא, מודים שאין עושים את כל האהל בהתחילה (עדרובין פו:). **אלא להוסיף.** כגון פקק זה שאינו אלא תוספת ערעי על האהל (לקמן קלז:) דאפילו רבנן לא שרו אלא להוסיף, כגון פקק חלון דתוספת בעלמא הוא (עדרובין מד.).

רבינו חננאל (המשך)

משתמש במחובר. ופרקינן למטה משלשה, כדתנן היו שרשין גבוהין מן הארץ שלשה טפחים לא ישב עליהן. אם גבוהין ג' טפחים הוא דאסירו הא בפחות [מג'] מותר לישב עליהן, מיהא שמעינן דפחות מג' במחובר לקרקע כקרקע דמי ומותר להשתמש בו. ויש אומרים כי המים הם קרובים בפחות משלשה ולא אתי למחתך. רב אשי אמר אפילו תימא בתלושה, גזירה שמא יקטום. מתניתין פקק החלון, כגון מסך העשוי לסתום החלון בין אם הוא מבגד בין מזוזלתו, בזמן שקשור ותלוי פוקקין בו, ואם לאו אין פוקקין בו. גמ' אמר (רבא) [רבה] בר בר חנה א"ר יוחנן הכל מודין שאין עושין אהל עראי בתחילה ביו"ט ואין צ"ל בשבת, לא נחלקו אלא להוסיף. פי' שאם היה בו פקק פוקק במקצת החלון, ר' אליעזר אוסר למושכן כנגד כל החלון וחכמים מתירים, וזהו להוסיף. כיוצא בו בסוף המוצא תפילין הנהו

ג) לקמן קלז: עירובין מד. סוכה כז:. ד) [לקמן קמב: ע"ש], ה) [לעיל קכ: לקמן קמב: ע"ש], ו) [קידושין נ: וש"נ], ז) לעיל נ. ולקמן קכו:, ח) לקמן קלז: עירובין מד. פו:, ט) [תוספת סוכה פ"ז], י) [מהר"ם ועי' רש"ל], יא) גי' רש"ל הוי למעלה בגג ולא מן הלא אבל הר"ן מקייס פי' רש"י דהכא, יב) ל"ל אמי. רש"ל.

מוסף רש"י

אלא בשוכח. שנכנס בין המשקות ולא מדעת, **אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור.** ואסור להטותה שלא תפול (שם). **מותבינן אשמעתין.** יש לי להשיב על דברי (קדושין נ:) אשמועת עצמו (גיטין לח:) אדיליה גופיה קא מותיב (מנחות מט.). **חריות של דקל.** ענפים קשים כעין משהוקצו שדרלות של לולבין ונפלו עלין שלהן קרי להן חריות (לעיל נ:). **שגדרן.** כל לקיטת תמרים קרי גדילה (שם). **צריך לקשור.** לקשרם יחד מבעוד יום לחומיה שלישיבה עומדים ואם לא קשרם יחד אסור לטלטלן למחר, דלא הוי יחוד במחשבה (שם). **הכל מודים.** ר"מ ומחלוקתו שנחלקו בתוספת אהל ערעי גבי פקק חלון, דאיכא למ"ד פוקקין בו ואע"ג דמוסיף על אהל ערעי הוא, מודים שאין עושים את כל האהל בהתחילה (עדרובין פו:). **אלא להוסיף.** כגון פקק זה שאינו אלא תוספת ערעי על האהל (לקמן קלז:) דאפילו רבנן לא שרו אלא להוסיף, כגון פקק חלון דתוספת בעלמא הוא (עדרובין מד.).

בין קשור כו'. כלומר אפילו קשירה לא צריך: **והוא שמתוקן.** מוכן מאתמול לכך: **א"ל רבי ירמיה.** אמאי פשיט ליה מר לקולא: **נימא מר.** דלא פליגי רבנן אלא אתלויה דרבי אליעזר בעי קשור ותלוי ואפילו קשור אם ראשו נגרר לארץ חשיב ליה רבי אליעזר כשומטו מן הקרקע ודומה בו לכתחלה ורבנן אמרי ליה בין תלוי בין נגרר פוקקין בו ובלבד שיהא קשור: **דאמר רבה בר בר חנה.** בתלייה הוא דפליגי ולא בקשירה דמדמי לה לפלוגתא דנגר הנגרר והתם לדברי הכל קשור בעינן: **נגר.** יתד שתוקעין בחור שבמפתן ונועלין בו את הדלת: **הנגרר.** כדמפרש שקשור בדלת אלא שראשו נגרר לארץ: **נועלין בו במקדש.** דכיון דקשור בו מיוחד ועומד הוא לכך וכבר נבנה בנין זה מבעוד יום ואין בו אלא גזירת שבות מדבריהם ואין שבות במקדש[ד]: **והמונח.** שאינו קשור כלל אלא כשהוא שומטו מן החור מניחו ע"ג קרקע הלכך כשתוקעו בשבת בונה הוא ואיסורא דאורייתא הוא אף במקדש: **המונח מותר במקדש.** דכיון דמתוקן מאתמול להכי לאו בונה הוא: **שקשור ותלוי.** ראשו העליון אבל ראשו התחתון מגיע לארץ: **מאן תנא נגר הנגרר.** אסור דבעי תרתי: **ר"א היא.** דאמר גבי פקק החלון תרתי בעינן מכלל דר' יהודה כרבנן אלמא רבנן קשירה בעו: **כי האי תנא.** דאפי' קשירה לא בעי כרבן שמעון בן גמליאל דאמר מתוקן בהזמנה בעלמא ואע"פ שאינו קשור: **שהתקינו.** שהזמינו: **אמר רב יהודה** גרסינן. ולא גרסינן ואמר: שיש

בעי ר"א קשור ותלוי יותר משאר כלי תשמיש שדי להם בתיקונם לפי שהם תשמיש בית מידי דהוי אכיסוי קרקעות שהתמירו בהם להצריכם בית אחיזה אע"ג דהני משום שבות[ד] נאסר טלטולם במקדש[ה] כקנים וכמקלות דלעיל אבל משום בנין ליכא איסורא כלל אפילו מדרבנן וקשה לר"ת[ו] מנלן[ז] דאפליגו רבי אליעזר ורבנן בתוספת אהל ערלי כיון דאפליגו בטלטול דילמא בחד הוא דאיפליגו[ח] ותירץ ר"ת בספר הישר דא"כ הוה ליה למנקט פלוגתייהו במילתא דלא שייכא ביה תוספת אהל כי הניא דנגר הנגרר ומדנקט פלוגתא בפקק החלון דשייך ביה תוספת אהל ש"מ דפליגי באהל וליכא למימר דדווקא באהל פליגי ולא בטלטול דהא בהניא דנגר לא שייך אלא איסור טלטול אפ"ה איפלוג בה ר"א ורבנן[ט] דע"כ איבעי לן למימר דת"ק דנגר היינו ר"א דרבנן שרו אפילו בפקק החלון כ"ש בנגר דלא שייך איסור אהל אלא איסור טלטול אלא ודאי בתרתי פליגי דר"א אסר בפקק החלון ומשום טלטול בשאין תורת כלי גמור עליו ואפי' יש עליו תורת כלי גמור כגון שיש לו בית יד אסור מ"מ משום תוספת אהל ערלי כיון דבטלי בפקק ורבנן דשרו אפי' אין עליו תורת כלי דלית להו לא משום טלטול ולא משום אהל: **רבי יהודה אומר בו'.** ובעירובין מסקינן אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יהודה וקשה לר"י דהא שמואל גופיה סבר לעיל בפרק במה טומנין (דף נ.) גבי חריות של דקל שגדרן לעצים דבמחשבה בעלמא סגי דאיתמר רב (יהודה) אומר קושר ושמואל אמר תוסב וקאמר התם דשמואל ס"ל כרשב"ג דאמר חריות של דקל שגדרן לעצים ומגלן עליהן לישיבה מ"ל לקשר וא"כ היכי קאמר הלכה כרבי יהודה דבעי קשירה משום איסור טלטול דהא לא שייך איסור בנין בהניא דנגר הנגרר אלא איסור טלטול ומשום איסור טלטול בעי רבי יהודה קשירה כדפירשתי וליכא לאפוקי דנגר הנגרר דהכא לאפוקי מאיסור בנין הוא דבעי קישור אבל משום איסור טלטול לא הוה בעי קישור אלא במחשבה בעלמא כרשב"ג א"כ מאי קא מהדר ליה ר' אבא בר כהנא לר' ירמיה אלא דאמרי כי האי תנא דתנא במתשבה בעלמא דלא